

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969
17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3833, LIETUVOS
RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232
25 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3835 IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428
17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3834**

2025 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2024 m. birželio 26 d. sprendimo Nr. SV-S-1455 „Dėl įstatymų projektų išlaidų“ 1.5–1.7 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3833, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo Nr. I-1232 25 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3835 ir Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3834 (toliau kartu – Projektai) tikslui – išregistruotų ne pelno siekiančių juridinių asmenų bešeimininkiu likusį turtą perduoti Nevyriausybinų organizacijų fondui, tuo tinkamai užtikrinant viešąjį interesą ir prisidedant prie nevyriausybinų organizacijų sektoriaus stiprinimo, tačiau nepritarti Projektais siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

1. Projektais siūlomos priemonės būtų taikomos, kai juridinis asmuo likviduojamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.70 straipsnio 8 dalį, kurioje reglamentuojamas juridinių asmenų likvidavimas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, juridinį asmenį likviduojant Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, *likvidatorius neskiriamas*. Tai reiškia, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, tais atvejais, kai juridinis asmuo likviduojamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, nėra skiriamas subjektas, kuris galėtų įgyvendinti Projektuose siūlomą procedūrą: užtikrinti, kad įstatymų nustatyta tvarka būtų patenkinti visi kreditorių reikalavimai ir asociacijos narių, viešosios įstaigos arba labdaros ir paramos fondo dalininkų reikalavimai, būtų įvertintas likęs juridinio asmens turtas bei lėšos ir būtų perduotas Nevyriausybinų organizacijų fondui.

2. Projektais siūloma juridinių asmenų turtą perduoti Nevyriausybinų organizacijų fondui iki jų išregistravimo (t. y. tuo metu, kai juridinis asmuo įgyja statusą „likviduojamas“). Tačiau, pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, neegzistuoja laiko tarpas, kada

praktiškai galėtų būti įvykdomi veiksmai, būtini, siekiant juridinio asmens turtą ir lėšas traktuoti kaip „likusias“ – įstatymų nustatyta tvarka patenkinami visi kreditorių reikalavimai ir asociacijos narių, viešosios įstaigos dalininkų arba labdaros ir paramos fondo dalininkų reikalavimai. Kai sprendimą likviduoti juridinį asmenį priima Juridinių asmenų registro tvarkytojas ir juridinis asmuo įgyja teisinį statusą „likviduojamas“, Juridinių asmenų registro tvarkytojas atlieka Civilinio kodekso 2.70 straipsnyje ir Juridinių asmenų registro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“, (toliau – Nuostatai) nustatytus veiksmus, reikalingus juridiniam asmeniui, likviduojamam Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, išregistruoti. Šie veiksmai yra techninio pobūdžio, kai, vadovaujantis Nuostatų 200 punktu, pakeičiama juridinio asmens būseną, Juridinių asmenų registro tvarkytojas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo juridinio asmens teisinio statuso „likviduojamas“ įregistravimo likviduojamą juridinį asmenį išregistruoja. Taigi, pagal dabartinį teisinį reglamentavimą, kai juridinis asmuo yra likviduojamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, jo likvidavimo procesas trunka ne ilgiau nei 5 darbo dienas – laiko tarpą, kuris nebūtų pakankamas jokiems papildomiems, su likviduojamo juridinio asmens turto įtraukimu į apskaitą susijusiems veiksams, kurie būtų būtini siekiant Projektais aprašyto tikslo.

3. Asociacijoms, viešosioms įstaigoms bei labdaros ir paramos fondams priklausęs turtas negalėtų būti perduodamas tiesiai Nevyriausybinių organizacijų fondui ir po jų išregistravimo, nes būtų neatsižvelgiama į šiuo metu egzistuojantį teisinį reglamentavimą dėl bešeimininkio turto. Kai juridinis asmuo išregistruojamas, jam priklausęs turtas ir lėšos nebeteri savininko ir atitinkamai yra laikomi bešeimininkiais pagal Civilinio kodekso 4.57 straipsnio 1 dalį. Pagal Civilinio kodekso 4.58 straipsnio 1 dalį, bešeimininkis daiktas nuosavybėn gali būti perduotas tik valstybei arba savivaldybėms teismo sprendimu, priimtu pagal valstybės arba savivaldybės institucijos pareiškimą. Pareiškimas paduodamas suėjus 1 metams nuo tos dienos, kurią daiktas įtrauktas į apskaitą, jeigu įstatymuose nenustatyta kitaip. Tai reiškia, kad bešeimininkis išregistruotų ne pelno siekiančių organizacijų turtas taip pat negalėtų būti perduodamas Nevyriausybinių organizacijų fondui be teismo sprendimo, atsižvelgiant į tai, kad Nevyriausybinių organizacijų fondo veikloms skirtos lėšos įtraukiamos į apskaitą kaip ir kitos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomoms priemonėms skirtos lėšos (t. y. turtas būtų perduodamas valstybei). Dėl šių priežasčių siūlomas teisinis reguliavimas neatitiktų teisėkūros sistemiškumo principo.

4. Šiuo metu nėra prieinamų duomenų apie likviduojamų arba išregistruotų ne pelno siekiančių juridinių asmenų sukauptas lėšas, todėl neįmanoma įvertinti Projektais siūlomų teisinio reguliavimo priemonių tikslingumo ir poveikio – kokios lėšos būtų perduodamos Nevyriausybinių organizacijų fondui, jei būtų išspręstos pirmiau šiame nutarime minimos teisinės kliūtys. Pagal dabar galiojančią tvarką bankai ir kiti Lietuvos banko prižiūrimi finansų rinkos dalyviai privalo Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija) teikti informaciją apie savo

klientų juridinių asmenų per kalendorinius metus gautas įplaukas, tik jeigu šios viršija 15 000 eurų. Valstybinė mokesčių inspekcija nėra informuojama apie išregistruotų juridinių asmenų sąskaitų likučius ir mažesnes įplaukas. Ne pelno siekiantys juridiniai asmenys, kuriems yra inicijuojamas likvidavimas, įprastai neturi įplaukų, viršijančių 15 000 eurų. Pavyzdžiui, 2024 m. liepos mėn. duomenimis, nė viena iš ne pelno siekiančių organizacijų, kuriai tuo metu buvo inicijuotas likvidavimas, pastaraisiais metais neturėjo įplaukų, viršijančių nurodytą sumą.

5. Teisės aktais reglamentuotas tik pagal teismo sprendimą bešeimininkiu pripažinto turto administravimo procesas. Pagal Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobų ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 634 „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobų ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“, (toliau – Taisyklės) bešeimininkiu pripažinto turto realizavimu, atsižvelgiant į turto rūšį, rūpinasi šie bešeimininkio turto administratoriai, kaip valstybės atstovai: Valstybinė mokesčių inspekcija, valstybės įmonė Turto bankas, Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Jeigu turtas yra specifinės paskirties, tada tokį turtą (ginklus, gyvūnus ir kt.) pagal kompetenciją administruoja kiti subjektai. Realizavimas pagal Taisyklių nuostatas suprantamas kaip turto pardavimas, perdavimas patikėjimo teise. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis, šių valstybės turto įtraukimo į apskaitą, realizavimo ir gautų lėšų perdavimo į valstybės biudžetą procedūrų kaštai yra dideli ir neretai viršija administruojamo turto vertę. Tai leidžia prognozuoti, kad net jei būtų sukurta papildomų mechanizmų ir iš esmės pakeistas dabar galiojantis teisinis reglamentavimas, likviduotų ne pelno siekiančių subjektų turto, kuris nėra lėšos, administravimo proceso kaštai būtų pernelyg dideli, lyginant su galimai sukuriama finansine nauda, todėl nebūtų užtikrintas teisėkūros efektyvumo principas.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras